

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Autor scenariusza: Maria Piotrowska

Blok tematyczny: W świątecznym nastroju

Scenariusz nr 1

I. Tytuł scenariusza zajęć: Górska wigilia.

II. Czas realizacji: 2 jednostki lekcyjne.

III. Edukacje (3 wiodące):

- Społeczna
- Plastyczna
- Polonistyczna

IV. Realizowane cele podstawy programowej:

- **Edukacja społeczna:**
  - Identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami – 5.2
  - Zna symbole narodowe – 5.7
- **Edukacja plastyczna**
  - Podejmuje działalność twórczą – 4.2b
- **Edukacja polonistyczna**
  - Uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z informacji; tworzy wypowiedzi – 1.1a

V. Metody:

- Pogadanka
- Obserwacja
- Burza mózgów

WŁĄCZ MYŚLENIE!

VI. Środki dydaktyczne

- **do doświadczenia:** czubek jodełki (może być sztuczny, żeby nie niszczyć żywych roślin), główki cebuli, czosnku, orzechy, domowe ciastka i łańcuch ze słomy;
- **inne:** materiały piśmiennicze, nagrania kolęd góralskich, gazety ze świątecznymi ilustracjami, glina.

VII. Forma zajęć:

- grupowa
- indywidualna

VIII. Przebieg zajęć:

- **Część wprowadzająca** – Nauczyciel pokazuje dzieciom bombkę: „To bombka radości (to mówiąc rysuje na niej oczy i duży uśmiech, nos, włosy i uszy). Ta bombka przynosi szczęście. Zaczniemy od .....(imię). Powiedz swoje imię, pomyśl życzenie i podaj swojemu sąsiadowi. Gdy bombka wróci do nauczyciela, wszyscy chórem powiedzą: Niech nasze życzenia się spełnią”.
  - Słuchanie kolęd w wykonaniu kapel góralskich.
- **Zadanie otwarte.**
  - Jakie znacie zwyczaje wigilijne? Jakie znacie góralskie zwyczaje wigilijne?
- **Część warsztatowa.**
  - Co to znaczy wigilia? – burza mózgów. Uczniowie mogą dodatkowo wyszukiwać informacje w encyklopedii lub Internecie.
  - Rozmowa na temat tego, jak powinien wyglądać stół na wigilijną kolację. Dzieci podają swoje propozycje, w oparciu o doświadczenia.
  - W środku koła wyłożone zostają gazety ze świątecznymi elementami. Zadaniem dzieci jest znalezienie obrazków z udekorowanymi stołami. Dzieci przeglądają i porównują różne dekoracje.
  - Nauka śpiewania wybranej kolędy góralskiej.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

- **Doświadczenie/ e – doświadczenie (załącznik do scenariusza zajęć)**
  - Dzielenie się wrażeniami po obejrzeniu filmu.
- **Pytania/ zadania/ inne czynności utrwalające poznane wiadomości:**
  - Jakie różnice dostrzeżliście między wigilią w górach, a wigilią w naszych domach obecnie?
  - Uczniowie opisują wigilię w górach - praca w grupach.
  - Głośne czytanie przygotowanych opisów.
  - Wykonanie gór z gliny – praca plastyczna w grupach.
  - Układanie zdań opisujące świąteczną choinkę. Posługiwanie się słownikiem. Słowniczek:
    - klasa, sztuczne drzewko, świerk, średniej wielkości, wysoki, gałęzie rozłożyste u dołu, u góry krótsze, mrugająca gwiazda, kolorowe świeczki, lśniące bombki, upiększa klasę, wprowadza w świąteczny nastrój.
- **Dodatkowe pytania/ zadania/ czynności dla ucznia:**
  - **zdolnego:** Zaśpiewaj kolędę góralską.
  - **wymagającego pomocy:** Wykonaj rysunek połaźnicy.
  - **dziwięcioletniego:** Dlaczego górale pod obrus kładą siano i pieniądze.
  - **ośmioletniego:** Opisz ustnie zwyczaje wigilijne górali.
- **Podsumowanie zajęć.**
  - Scenki pantomimiczne, obrazujące świąteczne zwyczaje: (zespoły odgrywają wylosowaną scenkę)
    - Zespół I- Stroimy choinkę.
    - Zespół II – Nakrywamy stół do wieczery.
    - Zespół III – Nieznajomy gość przy wigilijnym stole.
    - Zespół IV – Przychodzi św. Mikołaj.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

Załącznik e- doświadczenia do scenariusza nr 1

I. Tytuł e – doświadczenia: Góralska wigilia.

II. Zakres doświadczenia: Zwyczaje ludowe.

III. Cel doświadczenia: Zapoznanie uczniów z dawnymi zwyczajami wigilijnymi w górach.

IV. Hipoteza doświadczenia: Jak wykonać połaźnicę?

V. Spodziewane obserwacje/wnioski ucznia: Można wykorzystać gałązki świerkowe, bombki, łańcuchy papierowe, itp.

VI. Wniosek z doświadczenia: Żeby zrobić połaźnicę, potrzebujemy czubek jodełki (może być sztuczny, żeby nie niszczyć żywych roślin), główki cebuli, czosnku, orzechy, domowe ciastka i łańcuch ze słomy. Połaźnicę to stara miejscowa nazwa drzewka wigilijnego. Obecnie drzewka ustawia się zazwyczaj na stole lub wprost na podłodze. Dawniej jednak choinka była zawieszona pod powałą.

Obraz	Dźwięk
Przywitanie dzieci i wstęp do doświadczenia (kadr na aktora).	Cześć! Skłóceni górale z Beskidu Śląskiego zanim zasiądą do wieczerzy wigilijnej, muszą pogodzić się ze sobą. Z kolei górale z okolic Żywca, tego dnia stroją połaźnicę. Na ich stołach znajdzie się chleb oraz surowe ziemniaki, jabłka, orzechy, owies, pieniądze i zdjęcia zmarłych. - Górale wierzą, że na wieczerzę przybędą „wszyckie dusycki i będą podziwować se, jaką to wiliję jedzą”.
Aktor prezentuje rekwizyty niezbędne do przeprowadzenia doświadczenia (wykonujemy zbliżenia na poszczególne rekwizyty).	Żeby zrobić połaźnicę, potrzebujemy czubek jodełki (dawniej był prawdziwy, dzisiaj może być sztuczny, żeby nie niszczyć żywych roślin), główki cebuli, czosnku, orzechy, domowe ciastka i łańcuch ze słomy.
Aktor w stroju góralskim pokazuje sposób wykonania doświadczenia oraz opowiada poszczególne etapy, jednocześnie pokazując	W dawnej tradycji górale nie łamali się opłatkiem. Był tylko kołacz z posypką. W wigilijny poranek gospodyni budziła

Człowiek - najlepsza inwestycja

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WŁĄCZ MYŚLENIE!

wszystkie rekwizyty	<p>domowników, składała im życzenia i udawała się po wodę do źródelka. Wkrótce potem gazda wychodził do lasu po połaźnicę, czyli czubek jodełki, który później ozdabiano główkami cebuli, czosnku, orzechami, domowymi ciastkami i łańcuchami ze słomy. Teraz zakładamy każdą z ozdób przy pomocy nitki. Tak przystrojoną połaźnicę wieszano u powały, tuż nad stołem. Stół, przy którym zasiadali do wieczerzy wigilijnej górale w Beskidzie Żywieckim, opasywany był żelaznym łańcuchem, na którym domownicy stawiali nogi. Górale wierzyli, że dzięki temu, będą twardzi niczym żelazo. Przy stole kładli siekierę, aby rodzina przez cały rok była zdrowa.</p> <p>Stół przykrywano białym prześcieradłem, pod którym górale rozkładali grubą warstwę siana i monety. Wierzyli, że dzięki temu, na polach obficie obrodzi zboże i nie będą narzekać na brak pieniędzy.</p>
Wniosek/ wyjaśnienie/ podsumowanie.	<p>Wieczерę rozpoczynano, gdy wzeszła pierwsza gwiazda. Honorowe miejsce zajmował nestor - głowa rodziny. Jako pierwszy brał ze stołu opłatek i dzielił się z pozostałymi domownikami. Odkrawał też piętękę z bochenka chleba, wykrawał z niej miękki środek, następnie wkładał tam kawałek opłatka. Po wieczerzy chował "okraik" za święty obraz. Wierzono, że przyniesie to urodzaj na polach. W trakcie kolacji, nikt nie mógł odejść od stołu pod groźbą śmierci w nadchodzącym roku. Wieczерę kończyła wspólna modlitwa.</p>

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

